

Výber zistení o plnení článkov Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a odporúčania pre Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím na spracovanie otázok pre 2. a 3. hodnotiacu správu Slovenskej republiky

Administratívne centrum Reding Tower 2

Račianska 153

831 54 Bratislava 35

Bratislavský kraj

Slovensko

Tel.: +421 2 20 42 03 09

Mobil: +421 911 269 021

Fax: +421 2 20 42 03 00

E-mail: sekretariat@komisar.sk

Web: www.komisar.sk

OBSAH

KOMISÁR PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM	4
ČLÁNOK 5 – ROVNOSŤ A NEDISKRIMINÁCIA	6
ČLÁNOK 9 – PRÍSTUPNOSŤ	6
ČLÁNOK 12 – ROVNOSŤ PRED ZÁKONOM V SPOJENÍ S ČLÁNKOM 23 – REŠPEKTOVANIE DOMOVA A RODINY	7
ČLÁNOK 13 – PRÍSTUP K SPRAVODLIVOSTI	8
ČLÁNOK 15 A 16 – OCHRANA PRED MUČENÍM ALEBO KRUTÝM, NELUDSKÝM ČI PONIŽUJÚCIM ZAOBCHÁDZANÍM ALEBO TRESTANÍM, OCHRANA PRED VYKORISŤOVANÍM, NÁSILÍM A ZNEUŽÍVANÍM	9
ČLÁNOK 19 – NEZÁVISLÝ SPÔSOB ŽIVOTA A ZAČLENENIE DO SPOLOČNOSTI	10
ČLÁNOK 20 – OSOBNÁ MOBILITA	10
ČLÁNOK 24 – VZDELÁVANIE	11
ČLÁNOK 27 – PRÁCA A ZAMESTNÁVANIE	11
ČLÁNOK 28 – PRIMERANÁ ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA OCHRANA.....	11
ČLÁNOK 29 – ÚČASŤ NA POLITICKOM A VEREJNOM ŽIVOTE.....	12

KOMISÁR PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Prijatím zákona č.176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "Zákon o komisárovi") Slovenská republika splnila svoj záväzok vyjadrený v Článku 33 §. 2) Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č.317/2010 Z. z.).

Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím sa podieľa na ochrane práv podporou a presadzovaním práv osobitne zaručených týmto skupinám medzinárodnými dohovormi. Nezávislosť komisára pre osoby so zdravotným postihnutím okrem iného spočíva aj v tom, že orgány verejnej moci nemôžu zasiahnuť do výkonu jeho pôsobností a oprávnení.

Pôsobnosť komisára pre osoby so zdravotným postihnutím sa vzťahuje na:

- a) orgány verejnej správy, ktorými na účely tohto zákona sú
 1. orgány štátnej správy,
 2. orgány územnej samosprávy,
 3. právnické osoby a fyzické osoby, ktoré podľa osobitného predpisu zasahujú do práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy,
- b) právnické osoby a fyzické osoby - podnikateľov neuvedené v písmene a).

Pôsobnosť komisára sa nevzťahuje ani na výkon právomocí národnej rady, prezidenta, vlády, ústavného súdu, prokuratúry, súdu, najvyššieho kontrolného úradu, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, spravodajských služieb a na výkon právomocí policajta, ktorý je orgánom činným v trestnom konaní, to neplatí, ak ide o právomoci, ktoré tieto orgány vykonávajú ako orgány verejnej správy.

Každý má právo obrátiť sa na komisára pre osoby so zdravotným postihnutím vo veci porušovania práv osoby so zdravotným postihnutím alebo ohrozovania práv osoby so zdravotným postihnutím.

Fyzická osoba, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu alebo ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, má právo obrátiť sa na komisára pre osoby so zdravotným postihnutím priamo alebo prostredníctvom inej osoby bez vedomia zákonného zástupcu; ak je takou fyzickou osobou dieťa, použije sa § 2 ods. 4 rovnako.

Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím vykonáva aktivity profesionálnej, organizačnej, finančnej a technologickej podpory v rozsahu činnosti komisára. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím začal svoju činnosť 1. marca 2016.

Každý rok do 31. marca je komisár povinný predložiť poslancom Národnej rady Slovenskej republiky Správu o činnosti za predchádzajúci kalendárny rok. Správa má predovšetkým obsahovať zistenia, návrhy a odporúčania na odstránenie zistených nedostatkov.

Slovenská republika nastúpila na cestu zmien jednotlivých zákonov a ich zosúladiťovania s článkami CRPD. Významné sú zmeny v oblasti peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia týkajúcej sa osobnej asistencie a príspevku na opatrovanie osoby so zdravotným postihnutím, pričom v roku 2018 došlo k čiastočnému zvýšeniu a od 1.7.2019 vláda SR splnila svoj záväzok upraviť výšku týchto príspevkov na sumu minimálnej mzdy. Priznanie príspevku na osobnú asistenciu

nie je obmedzené výškou príjmu a zvýšila sa hodinová odmena na sumu výšky čistej minimálnej mzdy. Od 1.7.2018 sa zastavilo krátenie príspevku na opatrovanie dieťaťa, ak dieťa navštevuje školské zariadenie/školu. Zmeny, sú postupne prijímané vládou Slovenskej republiky sú však pomalé.

Správa vychádza výlučne s podnetov, ktoré som ako komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím riešila a z vykonaných monitorovacích činností. Mnohým zisteniam komisára pre osoby so zdravotným postihnutím nie je možné priradiť porušenie len jedného článku CRPD. Jednotlivé práva garantované CRPD ľuďom so zdravotným postihnutím sú navzájom prepojené a neoddeliteľné. V tomto materiály sú zhrnuté najzávažnejšie systémové zistenia a odporúčania adresované vláde Slovenskej republiky vyplývajúce z činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za roky 2016, 2017 a 2018, ktoré neboli vládou Slovenskej republiky prijaté.

Pri výkone svojej pôsobnosti som v posudzovaných individuálnych podnetoch konštatovala v 38,4 % porušenie alebo ohrozenie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a/alebo zákonov.

V záujme odstrániť tento protiprávny stav som v posudzovaných podnetoch uložila orgánu verejnej správy **opatrenia na nápravu** (§ 10 ods. 2, písm. a) bod. 4 Zákona o komisárovi).

Do 31. 12. 2018 (za roky 2016, 2017 a 2018) bolo na odstránenie zásahu alebo zabránenie jeho vzniku zo strany orgánov verejnej správy uložených:

98 opatrení na nápravu, z toho bolo k 31.12.2018:

42 splnených,

10 odmietnutých,

46 v prebiehajúcom plnení.

Uložené opatrenia obsahujú 145 úloh, z toho:

89 úloh je splnených a zasahujúci stav bol odstránený,

56 úloh je v štádiu priebežného sledovania,

pričom plnenie týchto individuálnych úloh pravidelne vyhodnocujem.

Prehľad všetkých uložených opatrení a úloh je zverejnený na webovom portáli www.komisarprezdravotnepostihnutych.sk.

ČLÁNOK 5 – ROVNOSŤ A NEDISKRIMINÁCIA

Vládu Slovenskej republiky som upozornila na diskriminačné ustanovenia v zákone č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov týkajúce sa absolútneho vylúčenia z práva žiadať o príspevok na osobnú asistenciu v rozmedzí do 6 rokov veku a od 65 rokov veku a žiadať o príspevok na kúpu osobného motorového vozidla osobou so zdravotným postihnutím nad 65 rokov veku. Takéto obmedzenie nemá žiadnu legitimitu. Nakoľko vláda Slovenskej republiky moje odporúčania dlhodobo od roku 2016 odmieta, podala som návrh na začatie konania o nesúlade zákona s ústavou a medzinárodným dohovorom aj s právnym odôvodnením verejnej ochrankyni práv, nakoľko ako komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím nemám pôsobnosť podávať návrhy a ani zastupovať osoby so zdravotným postihnutím pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Návrh na Ústavný súd Slovenskej republiky na začatie konania o nesúlade zákona č. 447/2008 Z. z. v časti § 22 ods. 2 a § 34 ods. 3 týkajúcej sa vekovej diskriminácie s čl. 5 ods. 1, 2 a čl. 19 písm. b) Dohovoru o právach osôb so zdravotným a s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 1 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Návrh bol doručený ústavnému súdu dňa 4.9.2018. Ústavný súd dňa 14.11.2018 prijal návrh na ďalšie konania. V súčasnosti sa čaká na rozhodnutie pléna ústavného súdu.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Môže Slovenská republika predložiť finančné dopady na štátny rozpočet ak by vyšla v ústrety zmeniť ustanovenia § 22 ods. 2 a § 34 ods. 2?

ČLÁNOK 9 – PRÍSTUPNOSŤ

Vláda Slovenskej republiky aj naďalej nezabezpečila dostatočný kontrolný mechanizmus na zabránenie výstavby bariérových stavieb a vynútiteľnosť povinností bezbariérovosti stavieb. V stavebnom zákone č. 50/1976 Zb. neboli prijaté žiadne požadované zmeny. Vyhláška k stavebnému zákonu č. 532/2002 Z. z. sa nedodržiava. Naďalej sa stavajú bariérové verejné budovy, dokonca nie je výnimkou, že takáto stavba je ocenená ako stavba roka. Jedná sa o novú budovu Ministerstva zahraničných vecí SR na Pražskej ulici.

Za závažné zistenia možno považovať tiež absenciu bezbariérového sociálneho zariadenia vo verejných budovách a na verejných priestranstvách, v tejto oblasti možno konštatovať minimálne zlepšenie.

Žiadne zmeny nenastali v sprístupňovaní informácií v televíznom vysielaní, napriek niekoľkým výzvam smerom k vláde Slovenskej republiky nebola prijatá žiadna legislatívna zmena doteraz platnej právnej úpravy zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii. Na základe mojej požiadavky nedošlo k žiadnej zmene v rozšírení rozsahu vysielacieho času pre osoby so sluchovým postihnutím a osoby slabozraké a nevidiace v štátnej ani v komerčných televíziách. Považujem za nevyhovujúcu súčasnú

právnú úpravu podľa zákona o vysielaní a retransmisii uvedenej v § 18, podľa ktorého vysielateľ na základe zákona (Slovenská televízia) je povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe a to tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej 50 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, 3 % všetkých vysielaných programov tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich, 20 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

Podľa § 18a je vysielateľ s licenciou (komerčná televízia) povinný zabezpečiť multimodálny prístup k programovej službe a to tak, aby vo vysielaní každej televíznej programovej služby, ktorú vysiela digitálne, bolo najmenej 10 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, alebo tlmočených do posunkovej reči nepočujúcich alebo v posunkovej reči nepočujúcich a 3 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

Podľa § 14 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctva bytov a nebytových priestorov, vlastníci bytov a nebytových priestorov môžu svojim rozhodnutím zmariť montáž zariadenia, ktoré slúži osobám odkázaným na invalidný vozík na presun zo svojho bytu. Takáto situácia vylučuje právo tohto človeka na prístup k verejnému prostrediu a jeho osobnú mobilitu a právo na nezávislý spôsob života. Bolo potvrdené, že montážou zariadenia nie je ohrozená bezpečnosť obyvateľov bytového domu. V súčasnosti som spracovala návrh na zmenu zákona, ktorú predkladám príslušnému ministerstvu a poslancom Národnej rady Slovenskej republiky.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Akým spôsobom Slovenská republika plánuje zabezpečiť dôslednú kontrolu dodržiavania vyhlášky č. 532/2002 Z. z.?
- Koľko finančných prostriedkov je Slovenská republika ochotná investovať do sprístupnenia vonkajšieho prostredia /napr. WC/ osobám so zdravotným postihnutím?
- Má Slovenská republika záujem zmeniť legislatívu o navýšení hodín multimodálneho prístupu pre osoby so sluchovým postihnutím a nevidiace osoby.
- Ako rýchlo môže Slovenská republika novelizovať zákon č. 182/1993 Z. z. tak, aby bolo zabránené fyzickej izolácii ľudí so zdravotným postihnutím vo svojich bytoch?

ČLÁNOK 12 – ROVNOSŤ PRED ZÁKONOM V SPOJENÍ S ČLÁNKOM 23 – REŠPEKTOVANIE DOMOVA A RODINY

Prijatím nových kódexov Civilného mimosporového poriadku (č. 161/2015 Z. z.) došlo k zmene v rozhodovacej praxi súdov v konaniach o spôsobilosti na právne úkony. Súdny už nemôžu rozhodnúť o „pozbavení“ spôsobilosti na právne úkony. Napriek tomu súdy vydajú rozsudok, podľa ktorého súd rozhodne, že účastníka konania „obmedzuje“ v

spôsobilosti na právne úkony „v celom rozsahu“. Ale napr., že výpočet rozsahu obmedzenia sa rovná pozbaveniu spôsobilosti na právne úkony.

Slovenská republika začala v roku 2017 pracovať na novele § 10 Občianskeho zákonníka vytvorením pracovnej skupiny pri Ministerstve spravodlivosti SR. Sama som iniciátorkou týchto legislatívnych prác. Cieľom pracovnej skupiny je pripraviť rôzne alternatívy k obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony a zaviesť podporované rozhodovanie. Súčasťou novej právnej úpravy má byť aj ochrana práv seniorov a ochranu ich majetku. Novou právnou úpravou budú odstránené doteraz existujúce automatické zákonné dôsledky pozbavenia a obmedzenia spôsobilosti na právne úkony. Hlavne ide o úplné vylúčenie výkonu rodičovských práv a povinností podľa § 28 ods. 3 a vylúčenie z práva uzavrieť platné manželstvo podľa § 12 Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. V novom návrhu budú zo zákona určené právne úkony, ktoré budú môcť byť nikdy odňaté. Žiaľ legislatívne práce sú neustále zdržiavané, možno konštatovať, že je to najmä v dôsledku zmeny vedenia ministerstva. Pôvodne predpokladaná účinnosť tejto novely bola január 2019. V súčasnosti je nereálne, že by novela Občianskeho zákonníka bola prijatá do volieb v marci 2020.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Na ktoré obdobie sa plánuje účinnosť novely Občianskeho zákonníka týkajúcej sa podporovaného rozhodovania?

ČLÁNOK 13 – PRÍSTUP K SPRAVODLIVOSTI

Slovenský právny poriadok pozná prípady, v ktorých samotný zákon vyžaduje tzv. povinnú obhajobu účastníka konania (napr. povinná obhajoba podľa Trestného poriadku). Takisto ľudia v tzv. „zlej sociálnej situácii“ majú prístup k bezplatnej právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej pomoci. Vychádzajúc zo súdnych konaní, ktorých priebeh mi je z činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím známy, zastávam stanovisko, že aj ľudia, ktorým je zasiahnuté do spôsobilosti na právne úkony by mali mať k dispozícii kvalifikovanú bezplatnú právnu pomoc a podporu v konaniach o spôsobilosti na právne úkony, v konaniach o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení a konanie o ustanovení opatrovníka. Pre človeka, ktorý trpí mentálnym alebo duševným postihnutím je náročné aktívne si vyhľadať advokáta, aj v prípade, ak je dostatočne finančne zabezpečený. Ako sa ukázalo, takýto občan ani nemá veľakrát tušenia, aké práva podľa procesných zákonov má, nie je možné ani reálne posúdiť, či poučeniu súdu porozumel alebo nie, a či vôbec bol o poučení práv účastníka konania poučený. Takisto je preňho zložité prejsť procesom schvaľovania bezplatnej právnej pomoci v Centre právnej pomoci. Navyše, títo ľudia si vyžadujú osobitný prístup a podporu. Je pravdepodobné, že objektívne títo ľudia nedokážu relevantne a komplexne opísať situáciu, v ktorej sa ocitli, prípadne nevedia doložiť všetky doklady, ktoré sú potrebné ich podporu v súdnom konaní.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aký je počet konaní o spôsobilosti na právne úkony, konaní o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení a konaní o ustanovení opatrovníka?
- Aký dopad na štátny rozpočet možno predpokladať (spôsobom podľa postupov úhrady právnych služieb cez centrum právnej pomoci) ak by Slovenská republika prijala právnu úpravu ex offo právneho zastúpenia v tých uvedených konaniach?

ČLÁNOK 15 A 16 – OCHRANA PRED MUČENÍM ALEBO KRUTÝM, NEĽUDSKÝM ČI PONIŽUJÚCIM ZAOBCHÁDZANÍM ALEBO TRESTANÍM, OCHRANA PRED VYKORISŤOVANÍM, NÁSILÍM A ZNEUŽÍVANÍM

Často sa stretávame, že osoby so zdravotným postihnutím, najčastejšie sú to ľudia trpiaci schizofréniou alebo autizmom, sa stávajú obeťami obvinení za svoje správanie a subjektami okamžitého umiestnenia do cieľ predbežného zadržania alebo väzby. V zásade možno konštatovať, takýmto konaním dochádza k nevhodnému správaniu, ponižovaniu a degradujúcemu zaobchádzaniu počas vyšetrovania.

Podľa aktuálneho trestného konania nie je komisár pre osoby so zdravotným postihnutím oprávnený vstúpiť na strane obvineného alebo obžalovaného, za účelom pomoci. Tento človek je odkázaný na pomoc advokáta a konanie vyšetrovateľov, ktorí v málokterých prípadoch majú nejaké informácie o danom zdravotnom postihnutí, o reakciách týchto ľudí a príp. dôsledkoch umiestnenia do cieľ. Kontaktovala som s návrhom Ministerstvo spravodlivosti SR zmenu zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok na zabezpečenie možnosti aktívneho vstupu do trestného konania od štádia vyšetrovania. Navrhovaná právna úprava doteraz nebola prijatá. V súčasnosti vykonávam pôsobnosť výlučne formou usmernení.

Z pôsobnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím sú vylúčené súkromné vzťahy a zlé zaobchádzanie v domácom prostredí. V súčasnosti je v medzirezortnom pripomienkovom konaní novela Zákona o komisárovi spojená s ratifikáciou OP-CAT, podľa ktorej bude rozšírená pôsobnosť komisára vykonávať pôsobnosť národného preventívneho mechanizmu v miestach, kde sa nachádzajú alebo sa môžu nachádzať osoby obmedzené na slobode orgánmi verejnej moci alebo v dôsledku odkázanosti na poskytovanú starostlivosť, s cieľom posilniť ochranu týchto osôb pred mučením, krutým, neľudským, ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a iným zlým zaobchádzaním. Do pôsobnosti komisára sa navrhujú všetky osoby so zdravotným postihnutím (s výnimkou detí, ktoré patria do pôsobnosti komisára pre deti) a seniori aj v domácom prostredí, s účinnosťou 1.1.2021.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké kroky urobí Slovenská republika na zabránenie nevhodného zaobchádzania s osobami so zdravotným postihnutím v priebehu vyšetrovania a trestného konania.

ČLÁNOK 19 – NEZÁVISLÝ SPÔSOB ŽIVOTA A ZAČLENENIE DO SPOLOČNOSTI

Napriek preferenciám žiť život v komunite, v domácom prostredí, je veľké množstvo ľudí so zdravotným postihnutím odkázaných na pobytové služby. Možno sledovať, že záujem o poskytovanie pobytových celoročných sociálnych služieb vysoko prevyšuje možnosti jednotlivých samosprávnych krajov. Za účelom skvalitnenia poskytovania týchto služieb je nevyhnutné dôsledne kontrolovať podmienky na udelenie oprávnenia, vrátane podmienok bezbariérovosti a priebeh poskytovania týchto služieb.

Za účelom pomoci ľuďom so zdravotným postihnutím má mimoriadny význam, aby boli dostupné peňažné príspevky na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia aj pre ľudí, ktorí žijú v inštitúciách. Ide hlavne o príspevok na osobnú asistenciu, nakoľko v zariadeniach nie je dostatok personálu, ktorý by sa mohol individuálne venovať obyvateľom mimo zariadenia. Tento príspevok má význam pre obyvateľov v zariadeniach za účelom ich postupného osamostatňovania a získania možností žiť mimo inštitúcie, ako aj aby títo ľudia neboli celoživotne segregovaní v týchto zariadeniach.

Celkovo možno hodnotiť, že sú minimálne dostupné denné formy sociálnych služieb, vrátane služieb pre seniorov. Z týchto dôvodov veľa rodín je odkázaných na pobytové služby.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké kroky môže Slovenská republika vykonať na sprístupnenie príspevkov na kompenzáciu pre ľudí v inštitúciách?
- Ako môže Slovenská republika zabezpečiť dôslednú kontrolu rozhodovacej činnosti o žiadostiach na príspevok na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia?
- Akým spôsobom vykonáva Slovenská republika kontrolu vydávania rozhodnutí na poskytovanie sociálnych služieb a priebeh jej poskytovania.
- pre žiadateľov v súlade so zákonom č. 447/2008 Z.z.

ČLÁNOK 20 – OSOBNÁ MOBILITA

Podľa zákona č. 447/2008 Z. z. nie sú cenovo dostupné pre všetkých ľudí so zdravotným postihnutím. Mnohí ľudia nemajú príspevky priznané a musia absolvovať niekoľkoročný súdny proces, ktorého výsledkom je súdne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorým zruší rozhodnutie Ústredia úradu práce. Na základe tohto rozsudku úrad práce opakovane rozhodne a človek je znova v procese rozhodovania cestou súdu.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké opatrenia môže urobiť Slovenská republika na zjednodušenie procesu rozhodovania o príspevkoch na kompenzáciu.

ČLÁNOK 24 – VZDELÁVANIE

Žiaci so špeciálnymi vzdelávacími potrebami sú častokrát vylučovaní zo vzdelávania vo svojej spádovej škole z dôvodu, že riaditeľ školy oznámi, že nemá vytvorené podmienky na takúto vzdelávanie. Neexistuje vynúiteľnosť práva na inkluzívne vzdelávanie.

Rovnako neexistuje naplnenie práva týchto detí na inkluzívne vzdelávanie, nakoľko školy nedisponujú dostatočným množstvom asistentov učiteľov.

Súčasne v mnohých školách existuje veľké množstvo architektonických bariér.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké opatrenia prijala Slovenská republika na dôsledné naplnenie práva na inkluzívne vzdelávanie a v akých lehotách.

ČLÁNOK 27 – PRÁCA A ZAMESTNÁVANIE

Problém získať vhodnú pracovnú pozíciu alebo pozíciu zodpovedajúcu vzdelaniu.

Zamestnávateľia nevytvárajú konkrétne opatrenia, ktorých cieľom je uľahčenie profesijnej a spoločenskej integrácie ľudí s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia. Tieto zlepšujúce opatrenia sa musia týkať, v závislosti od schopností dotknutých osôb, najmä odborného vzdelávania, ergonómie, prístupnosti, mobility, dopravných prostriedkov a ubytovania.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké opatrenia urobila Slovenská republika na účinnú podporu zamestnávania osôb so zdravotným na voľnom trhu práce?

ČLÁNOK 28 – PRIMERANÁ ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA OCHRANA

Podľa súčasného zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení poistenec pre získanie invalidného dôchodku musí splniť dve podmienky – musí byť uznaný za invalidného a musí získať potrebný počet rokov dôchodkového poistenia (v závislosti od veku poistenca). V prípade, že poistencovi chýba do potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia čo i len jeden deň, invalidný dôchodok mu nie je priznaný. Najčastejšie ide o prípady, keď žiadateľmi o invalidný dôchodok sú pacienti s onkologickým ochorením alebo so zdravotným postihnutím, ktorí majú len málo príležitostí získať zamestnanie, a teda aj potrebný čas poistenia. Často pochádzajú z regiónov s vysokou nezamestnanosťou. Predchádzajúci zákon o sociálnom zabezpečení obsahoval osobitné ustanovenie, podľa ktorého "tvrdosti, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní tohto zákona, môže odstrániť v rozsahu svojej pôsobnosti minister práce, sociálnych vecí a

rodiny". Na základe tohto ustanovenia mohol minister práce, sociálnych vecí a rodiny po individuálnom posúdení prípadu povoliť výnimku zo zákona, ktorou odstránil neprimeraný negatívny dopad na poistenca.

Takýto právny stav vnímam ako veľkú sociálnu nespravodlivosť, pretože pre niekoľko chýbajúcich dní pre nárok na invalidný dôchodok, poistenc prídje nielen o invalidný dôchodok, ale zároveň ich partneri a deti prídu o nárok na pozostalostné dôchodky, teda vdovské, vdovecké či sirotské dôchodky.

Súčasnú právnu úpravu sociálneho poistenia bez možnosti odstránenia tvrdosti zákona považujem za úpravu v rozpore s čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 28 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Podľa uvedeného článku Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate žiteľa.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké opatrenia urobila Slovenská republika na zabezpečenie a naplnenie ústavného práva občanov na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu?

ČLÁNOK 29 – ÚČASŤ NA POLITICKOM A VEREJNOM ŽIVOTE

V rámci výkonu volebného práva podľa zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej "volebný zákon") a zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o volebnej kampani“) neexistujú rovnaké podmienky na aktívne zapojenie sa do politického a verejného života pre osoby so sluchovým postihnutím v porovnaní s osobami bez zdravotného postihnutia. Žiadny zákon neupravuje povinnosť štátu/obce/mesta zabezpečiť pomoc pri tlmočení do/z posunkového jazyka v priebehu predvolebnej kampane a po zvolení pri výkone volebného mandátu.

Vláda ďalej nezabezpečila žiadne zmeny volebného zákona týkajúce sa rovného volebného práva pre osoby pozbavené spôsobilosti na právne úkony. Podľa § 4 písm. c) zákona bolo prekážkou práva voliť pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Zmena nastala výlučne na základe nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. marca 2017 sp. zn. PL.ÚS2/2016, ktorý bol dňa 31.05.2017 vyhlásený v Zbierke zákonov. Týmto dňom stratili účinnosť ustanovenia § 4 písm. b) a c) volebného zákona a ľudia pozbavení spôsobilosti na právne úkony mohli voliť vo všetkých typoch volieb.

Nadalej nie je prístupné pasívne volebné právo na rovnakom základe všetkým ľuďom so zdravotným postihnutím.

Žiadnu zmenu som nezaznamenala ani v lepšej prístupnosti volebných miestností, architektonické bariéry a zodpovednosť za výber nevhodných volebných miestností nie je nijako sankcionovaná.

ODPORÚČANÉ OTÁZKY:

- Aké kroky plánuje Slovenská republika prijať na sprístupnenie práva bez obmedzenia voliť všetkým osobám so zdravotným postihnutím?